

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014
 Svein Blindheim med historisk avhandling:

110193

De fleste frontkjemperne var umodne idealister

Seksten-åringen som falt ved fronten et år etter at han hadde meldt seg som frivillig, ungdom som under andre forutsetninger reiste til Tyskland og ble lokket til Østfronten, brødreflokker som reiste ut og ikke kom tilbake og tusener av frivillige som ville kjempe for en idé de trodde fullt og fast på er noe av sannheten om frontkjemperne. Men hvem var de, hva slags mennesker var de, hvorfor reiste noen norske offiserer til England og kjempet med de allierte mens deres kullkamerater fra krigsskolene meldte seg til Østfronten på tysk side? Det er disse spørsmålene lektor, major Svein Blindheim vil prøve å besvare i sin bok om frontkjemperne som utkommer til høsten.

— I trede år er frontkjemperne oppfattet og karakterisert som berme, ramp og avskum. Historiefremstillingen på dette punkt har i stor utstrekning vært ensidig, og vi kan ikke fele dette sakskomplekset under teppet slik det har vært gjort siden landssvikoppjøret. Mitt mål er imidlertid ikke å rensvaske eller på noen måte ta stilling til frontkjemperne, formålet med boken er å gi en lidenskapløs, historisk korrekt og avbalansert skildring av hva som skjedde og hvorfor det skjedde da ca. 15 000 nordmenn meldte seg til fronttjeneste for tyskerne, sier Svein Blindheim.

Blindheim selv havnet på den andre siden, han tjenestegjorde bl.a. i Kompani Linge og er en av Norges høyest dekorerte offiserer. Han sier selv at det var den historiske nysgjerrighet som fikk ham til å gå løs på frontkjemper-spørsmålet. For tre år siden tok han sin hovedoppgave i historie på dette emne, og denne avhandlingen er grunnlaget for boken som Noregs Boklag nå skal utgi under titelen «Nordmenn under Hitlers fane».

Major Svein Blindheim er blant de høyest dekorerte norske offiserer, og har en meget aktiv krigsdeltagelse på alliert side bak seg. Historisk nysgjerrighet har drevet ham til å undersøke hvorfor offiserskolleger og andre nordmenn frivillig gikk i tysk tjeneste på Østfronten.

— Jeg tror ikke boken i og for seg inneholder nye historiske opplysninger, men jeg har vel gått mer i dybden enn det har vært gjort tidligere og forsøkt å gi en sosiologisk/historisk analyse av frontkjempernes bakgrunn og motiver så langt det er mulig ut fra det forholdsvis sparsomme kildemateriale som foreligger, sier Blindheim.

Ikke lykkejegere

Ca. 15 000 nordmenn meldte seg frivillig til Østfronten, men knapt halvparten av disse kom til fronten. Hver syvende, omkring et tusen mann, falt i tjenesten. De som dro ut var ikke eventyrere eller lykkejegere. De aller fleste valgte Østfronten helt bevisst og ut fra ideologiske og idealistiske grunner. De klareste hovedmotiver var kampen for et nyordnet Europa under tysk ledelse, hat og frykt overfor bolsjevismen og kampen mot denne, og håpet om å gjenreise Norges forsvar, frihet og selvstendighet innenfor et nyordnet Europa.

Med ytterst få unntak var fascistisk ideologi og tankegang bakgrunnen for de frivillige frontkjemperne, de aller fleste hadde tilknytning til NS, Hirden eller en av de mange høyre-radikale bevegelsene og organisasjonene som eksisterte i Norge i mellomkrigstiden. Foranledningen til dannelsen av disse bevegelsene var den russiske revolusjon i 1917.

Svein Blindheim viser i sitt arbeide hvordan unge mennesker ble lukket inne i et fascistisk og NS-inspirert miljø allerede før krigen, og dette preget dem dithen at frivillig deltagelse ved fronten ble en uunngåelig konsekvens. Dette gjelder særlig dem som meldte seg til SS-regimentet Nordland som ble opprettet et halvt år før tyskernes angrep på Russland.

Over halvparten under 20 år

Men også de som meldte seg etter at «Operasjon Barbarossa» var igangsatt, hadde den samme bakgrunn. Blindheim påviser at majoriteten av frontkjemperne var skremmende unge. Langt over halvparten var mellom 16 og 20 år da de meldte seg etter juni 1941, de var faktisk for unge til å være NS-medlemmer før 9. april 1940 og for unge til å ha tatt gjenomtenkte, selvstendige standpunkter. Det var miljøet som drev unge, umodne idealister til en krigstjeneste som flertallet av deres landsmenn stilte seg avvisende til.

Det kildemateriale Blindheim har hatt til rådighet har vært begrenset. NS tilintetgjorde mye materiale for frigjøringen, og det man har igjen er frontkjempernes tapslister, utskriftene fra landssvikoppjøret, et særdeles begrenset utvalg brev, dagboknotater og andre utrykte ting samt muntlige kilder.

Svein Blindheim har vært i kontakt med mange av de tidligere frontkjemperne, og han forteller at disse intervjuene ble gjennomført uten at det ble reist innvendinger mot hans prosjekt.

— Jeg har ikke hatt følelsen av å bli avvist, og har forsøkt å møte dem som likeverdige mennesker, noe jeg har inntrykk av at de satte pris på. De har selvsagt hatt motforestillinger, de har villet rettferdiggjøre seg selv og sin fortid, men jeg har prøvd å gå utenom partisinlegg og diskusjon for å gi et nøkternt bilde av det som skjedde i krigsårene, sier Blindheim.

— Hvordan oppfatter frontkjemperne sin situasjon idag, har de klart å integrere seg i samfunnet? — Delvis er de integrert, enkelte av dem har overfor seg selv avsluttet og gjort opp sin fortid og har fjernet seg fullstendig fra frontkjempernes krets. Men de fleste må overfor seg selv bygge opp en forklaring de selv kan godta på hvorfor de handlet slik de gjorde. Deres argumentasjon er et skrik i ensomhet og nød. Og mange av dem befinner seg fremdeles i den samme ghetto, den samme krets av meningsfeller som de var i for førti år siden, sier Svein Blindheim.

Lever i ghetto

— Hvordan oppfatter frontkjemperne sin situasjon idag, har de klart å integrere seg i samfunnet?

— Delvis er de integrert, enkelte av dem har overfor seg selv avsluttet og gjort opp sin fortid og har fjernet seg fullstendig fra frontkjempernes krets. Men de fleste må overfor seg selv bygge opp en forklaring de selv kan godta på hvorfor de handlet slik de gjorde. Deres argumentasjon er et skrik i ensomhet og nød. Og mange av dem befinner seg fremdeles i den samme ghetto, den samme krets av meningsfeller som de var i for førti år siden, sier Svein Blindheim.

hiv.